

7. jagu. Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine

§ 34. Õpilase arengu toetamine

- (1) Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi.
- (2) Vajaduse korral tagatakse õpilasele koolis tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning teenuse rakendamist korraldab direktor.
- (3) Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaastas arenguveestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides.
- (4) Arenguveestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem.
- (5) Tuge vajav on õpilane, kellel ilmneb eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, kes on pikemaajaliselt õppes eemal viibinud või kes ei valda piisavalt kooli õppekeelt, mis toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.
- (6) Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineerituna järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esitluskunstis, psühhomotoorne võimekus.
- (7) Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.
- (8) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib lapsevanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes.

§ 35. Õpilase individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused

- (1) Õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajalikku koostööd korraldab direktori poolt määratud isik (hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija).

- (2) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd tugikomisjoniga.
- (3) Õpilastele rakendatavate tugimeetmete määramiseks on koolis moodustatud tugikomisjon, mille koosseisu kuuluvad direktor, hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija, õpiabi õpetajad, koolis töötavad tugispetsialistid. Vajadusel kaasatakse komisjoni koosseisu klassi- ja aineõpetajad.
- (4) Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- (5) Hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ning koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, rakendatud teenused ja tugi ning hinnang nende tulemuslikkuse kohta kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.
- (6) Õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, annab kool **üldist tuge**, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.

Õpilasele pakutava üldise toe meetmed:

- 1) klassijuhataja või aineõpetaja individuaalsed vestlused õpilase ja lapsevanemaga;
- 2) aineõpetaja konsultatsioonid;
 - Kõikidel õpilastel on õigus saada ainealast konsultatsiooni, kui nad seda vajavad (on puudunud, ei ole ainekust aru saanud jne.) Igal õpetajal on oma aeg konsultatsiooni läbiviimiseks. Konsultatsioonide ajad määratakse kindlaks septembri 2. nädalaks ja avalikustatakse kooli koduleheküljel ja õpilaste teadetetahvilil. Samas on võimalus õpilastel sooritada tegemata või puudulikult sooritatud kontrolltöid.
- 3) individuaalse õppekava koostamine;
 - Õpilane viiakse üle individuaalsele õppekavale aineõpetaja, klassijuhataja, lapsevanema või hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul ja direktori otsusel. Ettepanekud arutatakse eelnevalt läbi tugikomisjonis.
 - Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava juhul, kui:
 - 1) õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
 - 2) õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
 - 3) õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;

- 4) kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.
- Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem., Kokkulepe vormistatakse kooli ja õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema vahel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.
- 4) õpiabirühma üleviimine (lapsevanema nõusolekul);
- Õpiabirühma viiakse üle ajutiste ainealaste õpiraskustega, väljakujunemata õpioskustega, kooli õppekeelest erineva koduse keelega või logopeediliste probleemidega põhikooli õpilane, kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile ja nõustamisele ei suuda täita põhikooli riikliku õppekava nõudeid või kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.
 - Õpiabirühma võib vastu võtta ka lihtsustatud õppel oleva õpilase, kes õpib klassis, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava järgi.
 - Õpiabirühma üleviidavate õpilaste haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitusel õpilase tugevate ja nõrkade külgede kohta, tugispetsialistide soovitusel, testimiste ja uuringute tulemused dokumenteeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.
 - Õpilane viiakse üle õpiabirühma individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel erivajadustega õpilaste õppe koordineerija või tugikomisjoniga ettepanekul ja kooli direktori otsusel.
 - Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles õpilasel täheldatakse raskusi. Vajadusel võib tunde läbi viia ka pärast õppetunde.
 - Õpilasele koostatakse õpiabitundideks individuaalne töökava lähtudes vastava klassi klassi- või aineõpetaja töökavast.
 - Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:
 - 1) korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest;
 - 2) arendatakse kognitiivseid oskusi;
 - 3) kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi;
 - 1) arendatakse funktsionaalse lugemise oskust ja toetatakse eesti keele omandamist kooli õppekeelest erineva koduse keelega lastel.
 - Õpiabirühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest;
 - Õpilaste arvu õpiabirühmas, määrab direktor.
 - Nende ainete õpetajad, milles õpilasel ilmnevad raskused, ja õpiabirühma juhendaja jälgivad õppeaasta jooksul õpiabirühma üleviidud õpilase arengut ja õpitulemuste saavutatust. Hinnangud kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.
 - Õppeaasta lõpus hindab erivajadustega õpilaste õppe koordineerija koostöös tugikomisjoniga õpiabi tõhusust ning teeb ettepaneku edasiseks tegevuseks (meetme vahetamine, jätkamine või lõpetamine, suunamine erispetsialisti või koolivälise nõustamismeeskonna poole);
- 5) eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi või sotsiaalpedagoogi nõustamine;

- eripedagoogi ülesandeks õpilase arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning õpivajaduste välja selgitamine; õpetajate juhendamine ja nõustamine õpilase õppe planeerimisel ja läbiviimisel; õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine koolis;
 - logopeedi ülesandeks õpilase kommunikatsioonivõime hindamine, kommunikatsioonihäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine ning neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamise; õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel;
 - koolipsühholoogi ülesandeks õpilase psühholoogilist arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavate tegurite (psüühilised protsessid, isiksuse omadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused) hindamine; õpilase nõustamine isikliku elu, õppetööga ning vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel; õpilase toetamine ning vanema ja kooli personali nõustamine kriisisituatsioonist väljatulekuks toe korraldamisel;
 - sotsiaalpedagoogi ülesandeks on õpilase sotsiaalsete oskuste hindamine ning tema eakohast tegutsemisvõimet takistavate tegurite analüüsimine, õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujundamine ja toetamine; koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalsete ja koolikohustuse täitmist takistavate probleemide kaardistamine, nende ennetus- ja lahendustegevuste koordineerimine.
- 6) pikapäevarühma vastuvõtmine;
- Pikapäevarühma töös osalevad õpilased, kes on kantud pikapäevarühma nimekirja lapsevanema soovil (lapsevanema avalduse alusel). Pikapäevarühm alustab tööd peale algklasside koolipäeva lõppemist. Pikapäevarühma töö lõpeb kell 16.00.

(7) Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on õpilane käsitletav haridusliku erivajadusega õpilasena.

(8) Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu terviseseisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- 1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- 2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- 4) õpet eriklassis.

(9) Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelega puudest või liitpuudest vajab:

- 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;

2) osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

(10) Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele

- 1) tõhustatud tuge või erituge,
- 2) tervise seisundist tulenevat koduõpet,
- 3) koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarset õpet,
- 4) vähendab ja asendab riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines,
- 5) soovib lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe ;
- 6) vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.

(11) Taotluse koolivälisele nõustamismeeskonnale soovitusel saamiseks esitab vanem või vanema nõusolekul kooli direktor;

(12) Soovitusel andmiseks lisatakse taotlusele järgmised dokumendid:

- 1) lapse isikut tõendav dokument või sünnitunnistus, kui andmed ei ole kättesaadavad rahvastikuregistrist;
- 2) volitatud esindaja esindusõigust tõendav volikirj, kui taotluse esitab volitatud esindaja;
- 3) koolieelses lasteasutuses käiva lapse individuaalne arenduskava või koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse kohta pedagoogi koostatud iseloomustus või koolivalmiduskaart (selle olemasolul);
- 4) õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart;
- 5) kooli koostatud ülevaade õpilase eelneva(te) õppeaasta(te) õpitulemustest või väljavõte õpilasraamatust, mis võimaldab hinnata õpilase arengudünaamikat;
- 6) perearsti või eriarsti või muu erialaspetsialisti hinnang, kui see on nõustamismeeskonna hinnangul vajalik erivajaduse täpsustamiseks ja soovitusel andmiseks;
- 7) rehabilitatsiooniplaani või -programmi või rehabilitatsiooni teenuse osutamiseks koostatud tegevuskava (selle olemasolul);
- 8) puude raskusastme tuvastamise otsus (selle olemasolul).
- 9) Nõustamismeeskond võib vajadusel nõuda täiendavaid dokumente ja spetsialistide hinnanguid, kui need on vajalikud soovitusel andmiseks.

(13) Õpilase õppekavas sõnastatud eesmärkide täitmiseks ja talle vajaliku toe pakkumiseks võib lisaks tavaklassidele moodustada ka eriklasse. Õpe eriklassis peab olema õpilase vajadustest lähtudes põhjendatud ja ajaliselt piiritletud ning järgida tuleb kooli tugikomisjoni või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi. Erituge vajava õpilase õpetamisel tavaklassis peab arvestama koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi.

(14) Eriklassi vastuvõtmise otsustab direktor. Otsuse tegemisel lähtub direktor vanema nõusolekust.

(15) Eriklassis viiakse tõhustatud tuge saavate õpilaste õppetööd läbi kuni 12 õpilasega ja erituge saavate õpilaste puhul kuni kuue õpilasega.

(16) Kui õpilase tervises seisund ei võimalda tal kooli päevakavas ettenähtud õppes osaleda või kui vanem soovib põhiharidust omandava õpilase õppetööd iseseisvalt korraldada, rakendatakse talle koduõpet. Tervises seisundist tulenevat koduõpet korraldab kool vanema taotlusel ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Koduõpet vanema soovil korraldab ja rahastab vanem.

(17) Vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekud edasiseks tegevuseks.

(18) Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt::

- 1) diferentseeritud töö tunnis;
- 2) erinevate õppematerjalide soovitamise-tutvustamine;
- 3) osalemine ringi tegevuses;
- 4) ettevalmistamine osavõtuks olümpiaadidest, näitustest, võistlustest, konkurssidest, ülekoolilistest üritustest;
- 5) individuaalne õppekava.